

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Визначено роль фінансових результатів у діяльності підприємства, розглянуто теоретичні та методичні аспекти обліку фінансових результатів, досліджено основні проблеми обліку та уточнено шляхи вирішення даних проблем у сучасних умовах.

Аннотация. Определена роль финансовых результатов в деятельности предприятия, рассмотрены теоретические и методические аспекты учета финансовых результатов, исследованы основные проблемы учета и уточнены пути решения данных проблем в современных условиях.

Annotation. The article outlines the role of the financial results of a company, discusses the theoretical and methodological aspects of accounting for financial results, studies the main problems of accounting and specifies the ways of solving these problems in the modern world.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансові результати, проблема, діяльність підприємства, прибуток.

Фінансові результати є надзвичайно важливим показником для суб'єкта господарювання, адже в них відображаються всі сторони діяльності підприємства. Від фінансових результатів, їх правильного обліку, контролю та аудиту залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства. У сучасних умовах існує ряд проблем у системі обліку фінансових результатів, які призводять до викривлення облікових даних та їх низької якості. Необхідність вивчення існуючих проблем визначає актуальність дослідження.

Дослідженням проблем обліку фінансових результатів присвячені праці таких вчених, як: Бутинець Ф. Ф., Верига Ю. А., Голов С. Ф., Ткаченко Н. М. та ін.

Метою дослідження є розгляд основних проблем обліку фінансових результатів та уточнення шляхів їх вирішення.

Об'єктом дослідження є облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Предметом дослідження є організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

Ефективність управлінських рішень значною мірою залежить від своєчасного одержання інформації про здійснювані господарські операції. Основним джерелом такої інформації є бухгалтерський облік.

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначені Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку [1; 2].

У сучасних умовах розвитку економіки серед комплексу проблем бухгалтерського обліку важливе місце займає питання формування, обліку та відродження у звітності фінансових результатів господарчих суб'єктів, оскільки фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює результати господарської діяльності підприємства і надає комплексну оцінку її ефективності.

Фінансовий результат може бути вираженим у вигляді прибутку або збитку. Прибутковість діяльності виступає визначальним фактором фінансової безпеки підприємства, оскільки за рахунок прибутку можна збільшити власний капітал, сформувати достатній резервний фонд, застрахувати основні ризики, розширити виробництво.

В обліку фінансових результатів існує багато спірних питань. Це стосується, насамперед, доходів та витрат, які формують фінансовий результат діяльності підприємства.

На сьогодні розраховують два види прибутку (збитку):

1) бухгалтерський (обліковий), який визначається у формі № 2 "Звіт про фінансові результати" як різниця між доходами та витратами за всіма видами діяльності;

2) оподатковуваний (податковий), який визначається в податковому обліку і відображається в декларації про прибуток підприємства [3].

Облік фінансових результатів здійснюється на фінансово-результативному рахунку 79 "Фінансові результати", на якому збираються всі затрати, доходи (прибутки і збитки) підприємства, які групуються в аналітичному обліку за характером прибутків і збитків.

Якщо рахунок 79 "Фінансові результати" є номінальним і на кінець звітного періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)" є пасивним і його сальдо відображається в балансі. На рахунку 79 "Фінансові результати" обліковуються на окремих субрахунках результати основної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності, надзвичайних подій.

У кредит рахунку 79 списуються доходи, в дебет – суми витрат від усіх видів діяльності, а також сума нарахованого податку на прибуток, а саме:

Результат операційної діяльності: Д-т 79, К-т 90, 92, 93, 94, 981; Д-т 70, 71 К-т 791.

Результат фінансової діяльності: Д-т 792 К-т 95, 96; Д-т 72, 73 К-т 792.

Результат надзвичайних подій: Д-т 794 К-т 99; Д-т 75 К-т 794.

Чистий прибуток визначається на рахунку 79 після нарахування податку на прибуток.

Нараховано податок на прибуток: Д-т 981, К-т 641. Податок на прибуток списано на фінансові результати: Д-т 791, К-т 981. У кінці звітної періоду сальдо рахунку 79 списується на рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)": Прибуток – Д-т 79, К-т 441; Збиток – Д-т 442, К-т 79 [4].

Слід зазначити, що на рахунку 79 відображається сума чистого прибутку, оскільки нараховані податки й обов'язкові платежі з реалізації (продажу) на користь бюджету були враховані попередньо на рахунку 70 "Доходи від реалізації" до моменту перенесення його сальдо на рахунок 79 "Фінансові результати", а податок на прибуток був врахований на рахунку 98 "Податки на прибуток", а потім також відображений за дебетом рахунка 79 "Фінансові результати".

Проте багато вчених є противниками пристосування податкового законодавства до потреб обліку. Це пояснюється тим, що за умов наявності суттєвих розбіжностей у методології оцінки більшості показників податкового та бухгалтерського обліку, неможливою є розробка єдиного алгоритму або ряду типових алгоритмів формування окремих груп показників податкової звітності на підставі даних бухгалтерського обліку [3].

У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності важливим є правильне визначення фінансових результатів за видами діяльності. На сьогодні проблемним залишається питання щодо неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку, на яких формуються і визначаються фінансові результати.

Згідно із П(С)БО 3 і Планом рахунків формування показників здійснюється за такими статтями: результат операційної діяльності, результат фінансових операцій, результат іншої звичайної діяльності, результат надзвичайних подій.

Згідно із П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" діяльність підприємства поділяється на:

звичайну діяльність – будь-яку основну діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують її або виникають у результаті її проведення;

надзвичайну подію – подію або операцію, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Звичайна діяльність у свою чергу поділяється на:

операційну діяльність – основну діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною або фінансовою діяльністю;

інвестиційну діяльність – придбання і реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, що не є складовою частиною еквівалентів коштів;

фінансову діяльність – діяльність, що призводить до зміни розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства [2].

На відміну від визначеної в П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" класифікації, план рахунків виділяє інші операційну та звичайну діяльності.

На субрахунку 791 "Результат операційної діяльності" відображається прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства, але на цьому субрахунку показують у порядку закриття і результати від іншої операційної діяльності. На субрахунку 792 "Результат фінансових операцій" відображаються не тільки результати, які належать до фінансових, але й частково до інвестиційних. На субрахунку 793 "Результат іншої звичайної діяльності" закриваються рахунки 74 "Інші доходи" та 97 "Інші витрати". Так, згідно із П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" у статті "Інші доходи" показується дохід від реалізації фінансових інвестицій, неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства на субрахунку 793 "Результат іншої звичайної діяльності" частково відображаються і доходи і витрати від інвестиційної діяльності [5].

Для того, щоб підприємство могло чітко визначати обсяг та ефективність інвестицій необхідно розділити інвестиційну діяльність на основну інвестиційну діяльність та іншу інвестиційну діяльність та деталізувати субрахунки 792 та 793 відповідно до даного поділу.

Також проблемою при формуванні фінансових результатів є те, що багато підприємств не створюють резерв сумнівних боргів за дебіторською заборгованістю, тобто дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за первісною вартістю. Це призводить до завищення валюти балансу. Нарахування резерву сумнівних боргів відображається у складі інших операційних витрат. Формуючи цю суму, підприємство може свідомо впливати на величину прибутку звітної періоду, і на загальну фінансову картину роботи підприємства за звітний період [6].

Отже, дослідження показали, що фінансовий результат є досить складною та багатогранною категорією. Для загального вдосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства необхідно запровадити єдині класифікаційні ознаки видів діяльності, що потребує зміни у формі звіту про фінансові результати і методичні засади формування інформації за показниками Звіту в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з особливостями обліку фінансових результатів за національними та міжнародними стандартами.

Наук. керівн. Черноіванова Г. С.

Література: 1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>. 3. Актуальні проблеми обліку аналізу та аудиту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/11763/1/конферен.2012.pdf>. 4. Сопко В. М. Бухгалтерський облік : навч. посібн. / В. М. Сопко. – К. : КНЕУ, 2000. – 208 с. 5. Дмитренко А. В. Класифікація видів

діяльності як основа обліку доходів і витрат від спільної діяльності / А. В. Дмитренко // Економіка і регіони. – 2008. – № 3. – С. 125–127. 6. Ковальчук О. В. Удосконалення методики обліку фінансових результатів / О. В. Ковальчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 7. – С. 30–32.